

**ዳኞች፡- ተገኔ ጌታነህ**

ሐገሥት ወልዱ

አልማው ወሌ

ነጋ ዱፍሣ

አዳነ ንጉሴ

**አመልካች፡- ወ/ሮ አልማዝ ደሴ - ከጠበቃቸው በላቸው ታደሰ ጋር - ቀረቡ**

**ተጠሪ፡- የጉምሩክ ዐ/ሕግ ታደሰ ተስፋዬ - ቀረቡ**

መዘገቡን መርምረን የሚከተለውን ፍርድ ሰጥተናል።

**ፍ ር ድ**

በሥር የመ/ደ/ፍ/ቤት ከሣሽ የነበረው የአሁኑ ተጠሪ በዚህ በተያዘው ጉዳይ በሁለት ተከሣሾች ላይ ክስ አቅርቦባቸው የነበረ ሲሆን 1ኛ ተከሣሽ ያሁኗ አመልካች ናት። የክሱ ፍሬ ቃልም ተከሣሾች የወ/ሕ/ቁ/32/1/ሀ/ እና የጉምሩክ ባለሥልጣንን እንደገና ለማቋቋም የወጣውን አዋጅ ቁጥር 60/89 እንደተሻሻለው አንቀጽ 73/1/ሀ/ለ/ በመተላለፍ 1ኛ ተከሣሽ በዲክላራሲዮን ሴራ ቁጥር 31701 ተመዝግቦ ከቀረጥ ነፃ ያስገባቸውን የሴለዳ ቁጥሩ ኮድ 2.76388 ኢ.አ ሱዚኪ መኪና ለ2ኛ ተከሣሽ አሳልፋ በመስጠት እንዲሁም አቶ ጥላሁን አበበ የተባለው ግለሰብ ከወጋገን ባንክ አራዳ ቅርንጫፍ ለተበዳረው ገንዘብ መኪናውን በዋስትና በማስያዝ በህግ ከተፈቀደው ውጪ ለሌላ ሰው አገልግሎት እንዲውል አድርጋለች፤ 2ኛ ተከሣሽ መኪናውን እያሽከረከረ የካቲት 06 ቀን 2000 ዓ.ም ከቀኑ 6፡00 ብሔራዊ ትያትር አካባቢ በመገኘቱ ሁለቱም ተከሣሾች ከቀረጥ ነፃ የገባውን መኪና አለአግባብ ሲገለገሉ ተገኝቷል የሚል ነው።

1ኛ ተከሣሽ ወንጀሉን አለመፈፀሟንና ጥፋተኛ አለመሆኗን ክዳ በመከራከሯ የሥር የፌ/የመ/ደ/ፍ/ቤት የከሳሽንና የ1ኛ ተከሳሽን ማስረጃ ከመረመረ በኋላ ተከሳሿ ከቀረጥ ነፃ የገባውን መኪና መብቱ ከተሰጠበት ፈቃድ ውጪ ለሌላ ሰው አገልግሎት እንዲውል ማድረግን በበቂ ማስረጃ ተረጋግጧል በማለት ተጠቅሶ ክስ በቀረበባት አዋጅ ቁጥር 60/89 እንደተሻሻለው አንቀጽ 73/1/ሀ/ሥር ጥፋተኛ ናት ሲል በመወሰን በመኪናው ላይ የሚፈለገውን ቀረጥ ብር 100,489.37 /አንድ መቶ ሺህ አራት መቶ ሰማንያ ዘጠኝ ከሰላሣ ሰባት ሳንቲም/ መቀጮ እንድትቀጣ በሰሌዳ ቁጥሩ ኮድ 2-76388 ኢ.አ የሆነው መኪናም ለመንግስት ገቢ እንዲደረግ እንዲሁም በ6 ወር እሥራት እንድትቀጣና የእሥራቱ ቅጣት ቢፈፀሙ በምታስተዳድራቸው ልጆች ላይ ከሚደርሰው ጉዳት አኳያ የእሥራቱ ቅጣት ተገደቦ ለተከሣሽ የፈተና ጊዜ ቢሰጥ ፍ/ቤቱ ተገቢ ሆኖ አግኝቶታል በማለት ስለመልካም ጠባይ ብር 5000 /አምስት ሺህ/ ዋስትና ስታቀርብ ቅጣቱ ሳይፈፀም ታግዶ እንዲቆይ ወስኗል።

ተከሣሽዎም በሥር የፌዴራል የመ/ደ/ፍ/ቤት ውሳኔ ቅር በመሰኘት ለሥር ፌዴራል ክፍተኛ ፍ/ቤት ይግባኝ ብታቀርብም በወ/መ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ/195/2/ለ/2/ መሠረት የሥር የፌዴራል የመ/ደ/ፍ/ቤት የሰጠውን የጥፋተኝነትና የቅጣት ውሳኔ አጽንቷል።

በአመልካች የቀረበው የሰበር አቤቱታም በሥር ፍ/ቤቶች ውሳኔ ላይ መሠረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት ተፈጽሟል የሚል ሲሆን በዋናነት የዘረዘራቸው የቅሬታ ነጥቦች አዋጅ ቁጥር 60/89 እንደተሻሻለው አንቀጽ 73/1/ከቀረጥ የገባ ዕቃ ለሌላ ሰው ያስተላለፈ ወይም ለሌላ ሰው አገልግሎት እንዲውል ያደረገ ሰው የሚጠየቅበት ሕግ ሲሆን “ማስተላለፍ” የሚለው ቃል በአዋጁ ትርጉም አልተሰጠውም ። በመሆኑም በፍ/ሕ/ቁ 1186/1/ ንብረት የገዛ ወይም በሌላ አካሄድ ያገኘው ወይም በኑዛዜ የተሰጠው ሰው ንብረቱን እጁ ባደረገ ጊዜ የተላለፈ ይሆናል በሚል ስለሚደነግግ እንደሁም ስለመያዣ በፍ/ሕ/ቁ/ 2834/1/ በመያዣ ውል ውስጥ በዕቃው ላይ ባለመብት የሚሆነውን ለይተው ካልተዋዋሉ በቀር አስያዥ በመያዣነት ለሰጠው ዕቃ ባለቤት ሆኖ ይቆያል የሚል በመሆኑ አመልካች መኪናውን በተባሉት መንገዶች ይዞታውንም ሆነ ባለቤትነት መብት ያላስተላለፍኩ ስለሆነ በወንጀል ሕግ መከሰስ አይገባኝም ነበር፤

- መኪናው ከባንክ ለተሰጠው ብድር ለብር 90,000 በዋስትና የተያዘ ቢሆንም ለመኪናው ያልተከፈለ ገንዘብ ደግሞ ብር 100,489.73 በመሆኑ በልዩነትም ብዙ የሚተርፍ ገንዘብ በመኖሩ አመልካች የጉምሩክ ቀረጥ ለማስቀረት አስቤ ያደረገው ነገር ባለመሆኑ ድርጊቱ በወንጀል ሕግ ቁጥር 23 መሠረት የወንጀልን ድርጊት ከሚያቋቁሙት ግዙፍ ተግባራት የሐሳብ ክፍሉን አላሟላም

በመሆኑም ወንጀል በሌለበት ቅጣት አይኖርም።

- መኪናውን ስያሽከረክር የነበረው የአሁኑ ልጅ / 2ኛ ተከሣሽ የሆነው/ ሲሆን በጊዜው አይኔን አሞኝ ስለነበር እንዲይዘልኝ ያደረገው በመሆኑ ይኸው ድርጊት “ማስተላለፍን” አያሟላም
- ከቀረጥ ነፃ የገባው መኪና አለአግባብ ተገለገለ ቢባል እንኳን የጉምሩክ መ/ቤት መመሪያ ቁጥር 46/2002 አንቀጽ 7 መሠረት የቀረጥና የታክስ 25% መቀጫ በማስከፈል መኪናው ለአመልካች መመለስ ሲገባው እንዲወረስ ማድረግ ሕግን የሚቃረን ነው የሚሉ ናቸው

ለሰበር ቅሬታ ተጠሪው በሰጠው መልስ የቀረጥ ነፃ መብት ያለተጠያቂነትና ያለገደብ የተሰጠ አይደለም። በመሆኑም በአዋጅ ቁጥር 60/89 እና 368/95 እንደተሻሻለ አንቀጽ 73 ከቀረጥ ነፃ የገባን መኪና መብቱ ከተሰጠበት አላማ ውጪ አገልግሎት ላይ እንዲውል ማድረግ የተከለከለና የወንጀል ሀላፊነትን የሚያስከትል ነው። በመሆኑም አመልካች ከአዋጅ ቁጥር 60/89 እና አዋጅ ቁጥር 368/95 እንደተሻሻለው አንቀጽ 73/2/ እንዲሁም በአዋጅ ቁጥር 622/2001 አንቀጽ 98/2/ የተደነገገውን በመተላለፍ መኪናውን እንዲያሽከረክር ላልተፈቀደለት ሰው አሳልፋ ሰጥታለች። ይኸው የሥር 2ኛ ተከሣሽም መኪናውን ስያሽከረክር መገኘቱን በሥር ፍ/ቤት ባቀረብነው ማስረጃ አረጋግጠናል። ከዚህ ሌላ አመልካች ከቀረጥ ነፃ የገባውን መኪና ለባንክ መያዣነት በመስጠት የብድር አገልግሎት አግኝታለች። አመልካች ደደግፈኛል በማለት የጠቀሰችው የጉምሩክ መመሪያ ቁጥር 46/2002 ሥራ ላይ የዋለው ከግንቦት 13 ቀን 2002 ጀመሮ ሲሆን አመልካች ጥፋተኛ ነው ተብላ ውሳኔ ከተሰጠ ከአንድ ዓመት በኋላ የወጣ በመሆኑ አግባብነት ያለው አይደለም በማለት የሥር ፍ/ቤት ውሳኔ ፀንቶ መዘገቡ እንዲዘጋ ጠይቋል።

የግራ ቀኝ ክርክር ከዚህ በላይ የተገለፀ ሲሆን እኛም የሥር ፍ/ቤቶች የጥፋተኛነትም ሆነ የቅጣት ውሳኔ መሠረታዊ የሆነ የህግ ስህተት የተፈፀመበት ነው ወይስ አይደለም? የሚለውን ጭብጥ ይዘን ክርክሩን እንደሚከተለው መርምረናል።

የሥር የፌ/የመ/ደ/ፍ/ቤት አመልካችን ጥፋተኛ በማድረግ የቅጣት ውሳኔ ያስተላለፈባት በአዋጅ ቁጥር 60/89 እና 368/ 95 እንደተሻሻለ አንቀጽ 73/1/ሀ/ ሲሆን አንቀጹም ማንኛውም ሰው ከቀረጥ ነፃ፣ በቅናሽ ቀረጥ ወይም በጊዜያዊነት ከቀረጥ ነፃ የገባን ዕቃ አዋጁን በሚቃረን መልኩና የቀረጥ ነፃ መብት ከተሰጠበት ምክንያት ውጪ መጠቀም እንደማይችል ይናገራል። በተጠቀሰው ሕግ አንቀጽ 73/1/ሀ/ የተጠቀሱትን ሁኔታዎች እያወቀ ወይም ማወቅ ሲገባው ዕቃዎችን፣ የገዛ ፣የተቀበለ፣ ያስተላለፈ ፣ የተገለገለ፣ አሳልፎ በሌሎች ሰዎች ግልጋሎት እንዲውል ያደረገ ሰው ደግሞ በዚሁ አንቀጽ ንዑስ ቁጥር 1 በፊደል “ለ” በተዘረዘሩት ቅጣቶች የሚቀጣ ይሆናል።

አመልካችም ከቀረጥ ነፃ ያስገባችውን መኪና በአዋጁ መሠረት መጠቀም ሲገባት ለሥር 2ኛ ተከማሽ አሳልፋ መስጠቷንና ይኸው ተከማሽም ሲያሸከረክር መገኘቱን እንዲሁም በዋስትና አስይዛ ከባንክ ብድር ማግኘቷን በሥር ፍ/ቤት የፍሬ ነገር ክርክር በሚደረግበት ጊዜ መረጋገጡን የሥር ፍ/ቤት ውሳኔ ያመለክታል።

በመሆኑም በሥር ፍ/ቤት አመልካች አዋጁን በሚቃረንና የቀረጥ ነፃ መብት ከተሰጠበት ምክንያት ውጪ መሥራቱን በማረጋገጥ በአዋጅ ቁጥር 60/89 እና 368/95 እንደተሻሻለ አንቀጽ 73/1/ ሥር ጥፋተኛ ናት ሲል በሰጠው ውሳኔ ላይ መሠረታዊ የሆነ የህግ ስህተት አላገኘንም።

ቅጣትን በሚመለከት የሥር ፍ/ቤት አመልካች ለመኪናው ሊከፈል በሚገባ የቀረጥ ሂሳብ መጠን በገንዘብ መቀጮና በ6 ወር እሥራት እንድትቀጣና መኪናውም ለመንግስት ገቢ እንዲሆን የወሰነው መሠረታዊ የቅጣት አወሳሰን መርሆዎችን የተከተለና መሠረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት የሌለበት ነው።

**ው ሳ ኔ**

1. የሥር የፌ/የመ/ደ/ፍ/ቤት በመ/ቁ/181633 በቀን 12/10/2001 ዓ/ም የሰጠው ፍርድ እና በተጠቀሰው መዝገብ በቀን 15/10/2001 ዓ/ም የሰጠው የቅጣት ውሳኔ በወ/መ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ/195/2/ለ/2/ መሠረት ፀንቷል።
2. የሥር የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት በመ/ቁ/82371 በቀን 18/8/2002 የሰጠው ፍርድ በወ/መ/ሥ/ሥ/ሕ/195/2/ለ/2/ መሠረት ፀንቷል።
3. መዝገቡ የተዘጋ ስለሆነ ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ።

**የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።**

አ/ብ